

SOSYAL BİLİMLER VE EĞİTİM DERGİSİ

A Comparative Investigation of Syrian Refugee Student, School and Teacher Perceptions

Nida Eminoğlu¹

Gaziantep University, Institute of Education Sciences, Curriculum and Instruction

Mehmet Fatih Eminoğlu²

Gaziantep University, Social Sciences Institute, Communication and Social Transformation

---

ABSTRACT

In this study, the perceptions of 4th grade Turkish and Syrian refugee students, who are studying at the same school in regions with low socio-economic level, and the perceptions of teachers about Syrian refugee students, were observed comparative holistic approach through metaphors. The study group consists of Turkish and Syrian students who study at a primary school in the district of Gaziantep, Şahinbey, in the 2019-2020 academic year, and teachers of these students. In line with the criterion sampling method in the determination of the study group, it was aimed to reach Turkish and Syrian refugee students who study in regions with low socio-economic status and teachers who teach these students in these regions. 101 female and 74 male Turkish, and 11 female and 14 male Syrian, in total, 200 students participated to the study. The study group consisting of teachers included 20 teachers. Qualitative research method was used in this study. The data of the study was collected with the expressions of “My school is like ..... because.....”; My teacher is like..... because.....”, completed by the students. In addition to this, the teachers were asked to complete the expressions of “The Syrian refugee students are like ..... because.....”. In the study, content analysis technique was used to analyse the data. In general, it was found that Turkish and Syrian refugee students' perceptions of schools and teachers are positive. It has been found that teachers' perceptions of Syrian refugee students are mostly positive.

Key Words: Syrian refugee students, School perception, Teacher perception, metaphor.

ARTICLE INFO

Received: 21.03.2020

Revision received:
12.05.2020

Accepted: 13.05.2020

Published

*online:*25.05.2020

Corresponding author.

¹Master Student. nidaeminoglu@gmail.com

² Master Student. mfatiheminoglu@gmail.com

Suriyeli Mülteci Öğrenci, Okul ve Öğretmen Algılarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi

Nida Eminođlu¹

Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretim

Mehmet Fatih Eminođlu²

Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İletişim ve Toplumsal Dönüşüm

---

ÖZET

Bu araştırmada sosyo-ekonomik düzeyi düşük bölgelerde aynı okulda eğitim-öğretim gören ilkököl 4. sınıf Türk ve Suriyeli mülteci öğrencilerin “okul ve öğretmen” kavramına ilişkin sahip oldukları algıları, öğretmenlerin ise Suriyeli mülteci öğrencilere ilişkin algıları karşılaştırmalı bütüncül olarak metaforlar aracılığıyla incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Gaziantep ili Şahinbey ilçesinde zorunlu hizmet bölgesinde bulunan bir ilkökölde öğrenim gören Türk ve Suriyeli öğrenciler ve bu öğrencilerin öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın öğrencilerden oluşan çalışma grubunda aynı okulda öğrenim gören 175 Türk öğrenci, 25 Suriyeli mülteci öğrenci olmak üzere toplam 200 öğrenci yer almaktadır. Araştırmanın öğretmenlerden oluşan çalışma grubunda 20 öğretmen yer almaktadır. Bu araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın verileri öğrencilerin “Okulum... gibidir; çünkü...” ve “Öğretmenim... gibidir; çünkü...” cümlelerini tamamlamasıyla elde edilmiştir. Bunun yanında araştırmada öğretmenlerden veri toplamak amacıyla “Suriyeli mülteci öğrenciler.... gibidir; çünkü...” cümlelerini tamamlamaları istenmiştir. Araştırmada verilerin analiz edilmesinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Genel olarak bakıldığında Türk ve Suriyeli mülteci öğrencilerin okul ve öğretmen algılarının, öğretmenlerin ise Suriyeli mülteci öğrenci algılarının çoğunlukla olumlu olduğu bulgulanmıştır.

MAKALE BİLGİSİ

Alınma

Tarihi:21.03.2020

Düzeltilmiş hali alınma

tarihi: 12.05.2020

Kabul Edilme Tarihi:

13.05.2020

Çevrimiçi yayınlanma

tarihi: 25.05.2020

Anahtar Kelimeler: Suriyeli mülteci öğrenciler, okul algısı, öğretmen algısı, metafor.

Sorumlu yazar

¹Yüksek Lisans Öğrencisi. nidaeminoglu@gmail.com

² Yüksek Lisans Öğrencisi. mfatiheminoglu@gmail.com

Giriş

Son birkaç yılda Suriye’de yaşanan siyasi istikrarsızlıklardan dolayı ülkemiz hiç almadığı şimdiye kadar hiç olmadığı şekilde göç almaktadır. Yoğun bir şekilde göç alan şehirlerden biri de Gaziantep ilidir. Suriyeli mülteciler ekonomik imkânlarına göre şehrin farklı bölgelerine yerleşmişlerdir. Mülteci çocuklar da bu dezavantajlı bölgelerdeki okullar da öğrenim görmektedir. Türkiye Göç Raporu’nda, 2017 yılının mart ayı itibarıyla Milli Eğitim Bakanlığı verilerine göre, yürütülen eğitim hizmetleri kapsamında toplam 459.521 kişiye eğitim verilmiştir (GİGM, 2017, s. 81). Maddi imkanları düşük olan mülteciler sosyo-ekonomik düzeyi düşük semtlere; dezavantajlı bölgelere yerleşmişlerdir. Eğitimde en yaygın olarak dil problemi, kültürel farklılık problemi ve duygusal sorunlar yaşayan (Şeker ve Aslan, 2014) mülteci öğrenciler bu dezavantajları ile iki kere dezavantajlı duruma düşmektedirler.

Ülkemizde mülteci öğrencilerin eğitiminde “kaynaştırma eğitimi” yaklaşımı kullanılmaktadır. Bu yaklaşım ilk olarak zihinsel engelli bireylerin kendi akranları ile aynı sınıfta yer alması şeklinde ortaya çıkmış, daha sonra bütün dezavantajlı grupların eğitimine yansımıştır (Ainscow, 2004). Kaynaştırma eğitimi ile dezavantajlı grupların normal akranlarıyla aynı sınıfta eğitim görmelerini ve bu şekilde dışlanmışlık hissi yaşamadan topluma ve eğitime entegre olmaları sağlanmaya çalışılmıştır (Lindsay, 2007). Mülteci öğrenciler okul hayatında kendilerini dışlanmış ve güçsüz hissederler. Bu olumsuz hislere karşı yabancılaşma savunma mekanizmasını geliştirirler (Velazquez, 1996). Okul ortamında Suriyeli mülteci öğrencilerin okula ve öğretmene olumlu tutum geliştirmelerinde en önemli rol öğretmenlere düşmektedir. Öğretmenin tutumu davranışlarını ve sınıf iklimini etkilemektedir.

Eğitimde öğrencilerin ve öğretmenlerin algılarının belirlenmesi amacıyla metaforlardan yararlanılmaktadır. Metaforlarda benzetme kavramına paralel olarak anlatılmak istenilen kavram, onunla bir yönden benzerliği olan başka bir kavramla anlatılmaya çalışılır (Hacıoğlu, Bozkurt, Öztürk ve Ekici, 2012, s. 616). Metafor kullanılarak düşünce üretme sürecine de “metaforik düşünce” denir. Metaforik düşünme süreci çeşitli aşamalardan meydana gelmektedir. Bu süreci Sezer (2003), açıklanmak istenen soyut bir olgu, bu olgunun dilsel ifadesi ve bu iki olgu arasındaki benzetme olarak ifade etmektedir. Alan yazında birçok metafor çalışması bulunmaktadır. Bunlar; öğrencilerin öğretmen algılarına (Cerit, 2008; Ertürk, 2017) öğrencilerin öğretmen ve okul algılarına (Ateş, 2016), Türk ve Suriyeli öğrencilerin okul ve öğretmen algısına (Kırkoğlu ve Bayraktar, 2018), öğretmenlerin mülteci öğrenci algılarına (Yurdakul ve Tok, 2018) ilişkin metafor çalışmalarıdır. Bu araştırmanın sosyo-ekonomik düzeyi düşük bölgelerde öğrenim gören Türk ve Suriyeli öğrencilerin “okul ve öğretmen” algılarının, öğretmenlerin de “Suriyeli mülteci öğrenci” algılarının karşılaştırmalı ve bütüncül olarak sunması yönüyle alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada sosyo-ekonomik düzeyi düşük bölgelerde aynı okulda eğitim-öğretim gören ilkökul 4. sınıf Türk ve Suriyeli mülteci öğrencilerin “okul ve öğretmen” kavramına ilişkin sahip oldukları algıları, öğretmenlerin ise Suriyeli mülteci öğrencilere ilişkin algıları karşılaştırmalı ve bütüncül olarak metaforlar aracılığıyla incelenmiştir. Bu amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. İlkokul 4. sınıf Türk ve Suriyeli mülteci öğrencilerin “okul ve öğretmen” kavramına ilişkin sahip oldukları algıları hangi metaforlarla açıklamaktadır?

2. “Okul ve öğretmen” kavramına ilişkin öğrencilerin ileri sürdüğü metaforlar, hangi kategoriler altında toplanabilir?

3. Türk ve Suriyeli mülteci öğrencilerin “okul ve öğretmen” kavramına ilişkin sahip oldukları algıları arasındaki farklılıklar nelerdir?

4. Öğretmenlerin “Suriyeli mülteci öğrenci” kavramına ilişkin sahip oldukları algıları hangi metaforlarla açıklamaktadır?

Yöntem

Bu çalışma, nitel bir araştırma olup araştırmada veriler içerik analizi tekniğiyle analiz edilmiştir. Suriyeli ve Türk ilkököl öğrencilerinin *öğretmen* ve *okul* kavramlarına, öğretmenlerin ise Suriyeli mülteci öğrenci kavramına ilişkin algılarının metaforlar aracılığıyla belirlenmeye çalışıldığı bu çalışma fenomenolojik bir çalışmadır. Fenomenoloji (olgubilim) deseni, farkında olduğumuz fakat ayrıntılı ve derinlemesine bir anlayışa sahip olmadığımız, algılar, kavramlar olaylar, deneyimler, yönelimlerin ve durumlar gibi türlü şekillerde karşımıza çıkabilen “olgulara” odaklanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Fenomenoloji deseninde, katılımcılar tarafından oluşturulan anlamları tanımlamak ve açıklamak amaçlanır (Annells, 2006). Fenomenolojik çalışmalar, kendi dünyalarında edindikleri deneyimleriyle ilgilidir (Schram, 2003). Bu nedenle bir olgunun kişi için ne anlam ifade ettiğini ve nasıl algıladığını araştırmayı amaçlayan çalışmalarda fenomenoloji deseninin kullanılması uygun görülmektedir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Gaziantep ili Şahinbey ilçesinde zorunlu hizmet bölgesinde bulunan bir ilkökölde öğrenim gören Türk ve Suriyeli öğrenciler ve bu öğrencilerin öğretmenleri oluşturmaktadır. Katılımcıların belirlenmesinde ölçüt örnekleme yöntemi doğrultusunda sosyo-ekonomik düzeyi düşük bölgelerdeki okullarda öğrenim gören Türk ve Suriyeli mülteci öğrenciler ve bu öğrencilere eğitim veren öğretmenlere ulaşılması hedeflenmiştir. Araştırmanın öğrencilerden oluşan çalışma grubunda aynı okulda öğrenim gören 101’i kız, 74’ü erkek; 175 Türk öğrenci, 11’i kız 14’ü erkek; 25 Suriyeli mülteci öğrenci olmak üzere toplam 200 öğrenci yer almaktadır. Öğretmenlerden oluşan çalışma grubunun demografik özellikleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 1. *Araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik özellikleri*

Cinsiyet	N	%
Kadın	12	60
Erkek	8	40
Toplam	20	100
Görev Süresi		
1-5 Yıl	3	15
6-10 Yıl	6	30
11-15 Yıl	11	55
Toplam	20	100

Araştırmanın öğretmenlerden oluşan çalışma grubunda 8’si erkek (%40), 12’si kadın (%60) toplam 20 öğretmen yer almaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri öğrencilerin “Okulum... gibidir; çünkü...” ve “Öğretmenim... gibidir; çünkü...” cümlelerini tamamlamasıyla elde edilmiştir. Bunun yanında araştırmada öğretmenlerden veri toplamak amacıyla “Suriyeli mülteci öğrenciler... gibidir; çünkü...” cümlelerini tamamlamaları ve yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığı ile metaforlarına ilişkin görüşleri alınmıştır. Öğretmenlere uygulanan yarı yapılandırılmış görüşme formunda “Bu metaforu kullanma sebebiniz nedir? Açıklayınız ?” şeklinde bir soru yöneltilmiştir. Veri toplamak için hazırlanan formların üst kısımlarında cinsiyet, branş gibi çalışma grubunun demografik özelliklerini belirlemek amacıyla sorular yer almaktadır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın verileri öğrencilerin “Okulum... gibidir; çünkü...” ve “Öğretmenim... gibidir; çünkü...” cümlelerini tamamlamasıyla elde edilmiştir. Bunun yanında araştırmada öğretmenlerden veri toplamak amacıyla “Suriyeli mülteci öğrenciler... gibidir; çünkü...” cümlelerini tamamlamaları ve yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığı ile metaforlarına ilişkin görüşleri alınmıştır. Veri toplama aracı oluşturulurken taranmış ve metaforik algıların belirlenmeye çalışıldığı çalışmaların birçoğunda bu şekilde bir veri toplama aracının kullanıldığı görülmüştür (Afacan, 2011; Ateş, 2016; Cerit, 2008; Çulha Özbaş ve Aktekin, 2013; Ertürk, 2017; Kırkoğlu ve Bayraktar, 2018; Özdemir ve Akkaya, 2013; Şahin ve Kaya, 2016; Polat, Apak ve Akdağ, 2013; Soysal ve Afacan, 2012; Şahin ve Baturay, 2013; Tortop, 2013; Yurdakul ve Tok, 2018).

Öğretmen ve öğrencilerden veri toplama sürecinde, bizzat araştırmacı tarafından metaforları belirtmeleri için önceden hazırlanmış formlar verilmiş, gerekli açıklamalar yapılmış ve daha sonra elde edilen formlar değerlendirmeye alınmıştır. Öğretmenlerden formlarının geri alınmasına eş zamanlı olarak; yarı yapılandırılmış görüşme formu ile öğretmenlerle görüşme yapılmış, görüşmeler 5-15 dakika arası sürmüş ve görüşme esnasında not tutma tekniği ile katılımcıların görüşleri kayıt altına alınmıştır.

Araştırmada verilerin analiz edilmesinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler, kategorilere ayrılarak okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenlenmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Temelde içerik analizinin amacı toplanan verileri açıklayabilecek ilişkilere ve kavramlara ulaşmaktır (Şenel ve Aslan, 2014).

Bulgular

Araştırmada sonucunda Türk ve Suriyeli öğrencilerin öğretmen metaforlarına ilişkin elde edilen veriler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 2. *Türk ve Suriyeli öğrencilerin öğretmen metaforları*

Kategoriler	Türk Öğrencilerin Öğretmen Metaforları		Suriyeli Öğrencilerin Öğretmen Metaforları			
	f	%	f	%		
Şefkat göstergesi ve sevgi duyulan	Melek	50	29	Melek	9	36
	Annem	37	21	Annem	3	12
	Tatlı /bal/şeker	13	7	Kuş	1	4
	Güzel	12	6.8			
	İyi	8	5			
	Sevgi	2	1			
	Fıstık	1	0.6			
	Çilek	1	0.6			
	Halam	1	0.6			
	Canım	1	0.6			

	Parfüm	1	0.6				
	Düşünceli	1	0.6				
Saf ve hassas biri olarak	Çiçek/gül/menekşe/leylek/lale	20	11	Çiçek/gül	8	32	
	Prenses	8	5	Kelebek	2	8	
	Pamuk	3	2	Pamuk	1	4	
	Pırlanta/inci	2	1				
	Kelebek	1	0.6				
Yol gösterici ve yetiştirici	Yıldız	2	1	Yıldız	1	4	
	Mum	1	0.6				
	Karınca	1	0.6				
	Özel öğretmen	1	0.6				
Bilgi kaynağı	Kitap	2	1				
	Dahi	2	1				
	Bilim insanı	2	1				
Olumsuz metaforlar	Bomba	1	0.6				
	Acımasız	1	0.6				
Toplam	33 metafor	175	100	8 metafor	25	100	

Araştırma bulgularına göre Türk ve Suriyeli öğrenciler öğretmen kavramını ifade etmek için toplamda 41 metafor üretmişlerdir. Türk öğrenciler öğretmen kavramını en çok sırasıyla melek (%50) ve anne (%37) metaforlarına, Suriyeli mülteci öğrenciler ise melek (%36) ve çiçek (%32) metaforlarına benzetmişlerdir. Öğrencilerin öğretmen kavramına ilişkin oluşturduğu metaforların 5 kavramsal kategoride toplandığı görülmektedir. Öğrenciler tarafından oluşturulan metaforlar şefkat göstergesi ve sevgi duyulan öğretmen, bilgi kaynağı olan öğretmen, yol gösterici ve yetiştirici öğretmen, saf ve hassas biri olarak öğretmen, olumsuz metaforlar kategorileri altında toplanmıştır. Öğrencilerin oluşturduğu metaforlar sonucunda oluşturulan kategorilere göre öğretmen kavramı Türk ve Suriyeli öğrenciler tarafından en çok şefkat göstergesi ve sevgi duyulan öğretmen, saf ve hassas biri olarak algılanmıştır. Aşağıda, bu metaforlara örnekler sunulmuştur:

- Öğretmen melek gibidir, çünkü çok iyidir (T30).
- Öğretmen melek gibidir, çünkü çok güzeldir (T35).
- Öğretmen melek gibidir, çünkü hiç kızmaz (T13).
- Öğretmen annem gibidir, çünkü bana her şeyin doğrusunu gösterir (T11).
- Öğretmen annem gibidir, çünkü bize anne gibi davranır (T4).
- Öğretmen tatlı gibidir, çünkü çok tatlıdır (T22).
- Öğretmen güzel gibidir, çünkü bize hiç bağırılmaz (T28).
- Öğretmen çiçek gibidir, çünkü çok güzel ve iyidir (T100).
- Öğretmen çiçek gibidir, çünkü kalbi tertemiz (T166).
- Öğretmen prenses gibidir, çünkü çok kibar ve güzeldir (T175).
- Öğretmen melek gibidir, çünkü melek kadar güzeldir (S10).
- Öğretmen melek gibidir, çünkü çok iyi kalplidir (S1).
- Öğretmen annem gibidir, çünkü bize annelik yapar (S4).
- Öğretmen gül gibidir, çünkü çok güzel kokar (S14).
- Öğretmen pamuk gibidir, çünkü kimseye kızmaz, herkesi sever (S2).

Araştırmada sonucunda Türk ve Suriyeli öğrencilerin okul metaforlarına ilişkin elde edilen veriler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 3. *Türk ve Suriyeli öğrencilerin okul metaforları*

Kategoriler	Türk Öğrencilerin Okul Metaforları		Suriyeli Öğrencilerin Okul Metaforları				
		f	%		f	%	
Sevgi ve güven ortamı olarak	Ev	30	17	Ev	3	12	
	Yuva	10	6				
	Aile	1	0.6				
	Şeker	1	0.6				
Güzel ve eğlenceli bir yer olarak	Mutlu	1	0.6				
	Çiçek/çiçek bahçesi	29	16	Çiçek	7	28	
	Güzel	17	9	Baklava	1	4	
	Koşu pisti/park	8	5	Cennet	1	4	
	Cennet	6	4	Kelebek	1	4	
	Eğlenceli	5	3	Tertemiz	1	4	
	Çok iyi	5	3				
	Temiz/mis	5	3				
	Saray/konak/şato	3	2				
	Bal	3	2				
	Temiz/mis	2	1				
	Gül	2	1				
	Kule	1	0.6				
	Pasta	1	0.6				
Çalışma ve gelişme yeri olarak	Market	1	0.6				
	Pırlanta	1	0.6				
	Kütüphane	18	10	Kütüphane	2	8	
	Bilgisayar	2	1	Bilgisayar	2	8	
	hastane	2	1				
	Özel okul/kolej	1	0.6				
	Çanta	1	0.6				
	Öğretmen	2	1	Kitap	3	12	
	Yol gösterici ve araç olarak	Kurs	2	1	Defter	1	4
		Kutu	2	1	Bilgi	1	4
Zeka küpü		2	1	Kutu	1	4	
Hayat		1	0.6	Kurs	1	4	
Geleceğim		1	0.6				
Kapı		1	0.6				
Yurt		1	0.6				
Sevilmeyen ve ceza yeri olarak		Garip	1	0.6			
		Karga	1	0.6			
		Hapishane	1	0.6			
	Disiplin	1	0.6				
	Cehennem	1	0.6				
	Çöplük	1	0.6				
	Zindan	1	0.6				
Toplam	49 metafor	175	100	13 metafor	25	100	

Araştırma bulgularına göre Türk ve Suriyeli öğrenciler okul kavramını ifade etmek için toplamda 62 metafor üretmişlerdir. Türk öğrenciler okul kavramını en çok sırasıyla ev

(%30) ve çiçek/çiçek bahçesi (29) metaforlarına, Suriyeli mülteci öğrenciler ise çiçek/çiçek bahçesi (%28), kitap (%12) ve ev (%12) metaforlarına benzetmişlerdir. Öğrencilerin okul kavramına ilişkin oluşturduğu metaforların 5 kavramsal kategoride toplandığı görülmektedir. Öğrenciler tarafından oluşturulan metaforlar sevgi ve güven ortamı olarak, güzel ve eğlenceli bir yer olarak, çalışma ve gelişme yeri olarak, sevilmeyen ve ceza yeri olarak, yol gösterici ve araç olarak okul kategorileri altında toplanmıştır. Öğrencilerin oluşturduğu metaforlar sonucunda oluşturulan kategorilere göre okul kavramı Türk öğrenciler tarafından en çok sırasıyla sevgi ve güven ortamı, güzel ve eğlenceli bir yer olarak, Suriyeli mülteci öğrenciler tarafından en çok sırasıyla sevgi ve güven ortamı, yol gösterici ve araç olarak algılanmıştır. Suriyeli mülteci öğrencilerden okulu sevilmeyen ve ceza yeri olarak algılayan öğrenci bulunmamaktadır. Genel olarak bakıldığında Türk ve Suriyeli mülteci öğrencilerin okul ve öğretmen algılarının olumlu olduğu bulgulanmıştır. Aşağıda, bu metaforlara örnekler sunulmuştur:

Okul ev gibidir, çünkü kendimi evdeki gibi rahat hissederim (T15).

Okul yuva gibidir, çünkü eğlencelidir, oyun oynayacak arkadaşlarım vardır (T24).

Okul çiçek gibidir, çünkü mis gibi kokar (T16).

Okul güzel gibidir, çünkü her yeri renklidir (T13).

Okul kütüphane gibidir, çünkü kütüphane gibi bilgilidir (T31).

Okul çiçek gibidir, çünkü çok güzeldir (S11).

Okul ev gibidir, çünkü arkadaşlarım vardır (S24).

Okul kütüphane gibidir, çünkü çok sessizdir(S16).

Okul kitap gibidir, çünkü bilgi verir (S13).

Okul bilgisayar gibidir, çünkü bizi bilgi doldurur(S3).

Araştırmada sonucunda öğretmenlerin Suriyeli mülteci öğrenci metaforlarına ilişkin elde edilen veriler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 4. Öğretmenlerin Suriyeli mülteci öğrenci metaforları

Kategoriler	Öğretmenlerin Suriyeli Öğrenci Metaforları	Öğretmen Açıklamaları	f	%
Dil sorunu olan öğrenci	Dut yemiş bülbül	“Dil problemleri olduğu için kendilerini ifade edemezler.”	1	5
	Dalından koparılmış çiçek	“Yurtlarından koparılmışlar ve bilmedikleri bir dilde eğitim alıyorlar”	1	5
Kültürel farklılık sorunu olan öğrenci	Kaşık	“Sınıfı sürekli karıştırıyorlar.”	1	5
	Kavgacı	“Sürekli kavgaların içindedirler.”	1	5
	Çete üyesi	“Gruplaşıp, kavga çıkarıp dövüşürler.”	1	5
	Dilenci	“Üstü başı kirli ve dağınıktır.”	1	5
	Lama	“Hırsını öfkesini tükürür.”	1	5
Duygusal sorunları olan öğrenci	Atom Karıncası	“Çok hızlı ve hareketliler.”	1	5
	Göçebe kuşlar	“Ait oldukları yeri bulamamışlardır.”	1	5
	Karaya vurmuş balık	“Onlar bu dünyanın en şanssız çocuklarıdır.”	1	5
	Yavru serçe	“Çok masum ve korumasızlar”	1	5
Uyumlu öğrenci	Çiçek	“Gün geçtikçe bilgilerle çiçek açıp	3	15

		yeşeriyorlar.” “Hem çok başarılı hem çok düzenlidirler.” “İlgilendikçe açılır.”		
	Altın	“Değerini bilersen değerine değer katar.”	1	5
	Diğer öğrenciler	“Öğretmen için öğrenci, öğrencidir.” “Diğer çocuklar gibi masumlar.”	2	10
	Yetişkin	“Saygılı ve olgundur.”	1	5
	Defter	“Öğrenmeye çok müsaitler.”	1	5
	Bizim	“Onlar da bizim gibi insanlardır.”	1	5
4 kategori	17 metafor	20 Açıklama	20	100

Araştırma bulgularına göre öğretmenler Suriyeli mülteci öğrenci kavramını ifade etmek için 18 metafor üretmişlerdir. Öğretmenler Suriyeli mülteci öğrenciler kavramını en çok sırasıyla çiçek (%15) ve diğer öğrenciler (%10) metaforlarına benzetmişlerdir. Öğretmenlerin Suriyeli mülteci kavramına ilişkin oluşturduğu metaforların 4 kavramsal kategoride toplandığı görülmektedir. Öğretmenlerin Suriyeli mülteci öğrenci algılarının çoğunlukla olumlu olduğu bulgulanmıştır. Öğretmenler tarafından oluşturulan metaforlar dil sorunu olan öğrenci, kültürel farklılık sorunu olan öğrenci, duygusal sorunları olan öğrenci, uyumlu öğrenci kategorileri altında toplanmıştır. Öğretmenlerin oluşturduğu metaforlar sonucunda oluşturulan kategorilere göre Suriyeli mülteci öğrenci kavramı öğretmenler tarafından en çok sırasıyla uyumlu öğrenci, kültürel farklılık sorunu olan öğrenci, duygusal sorunları olan öğrenci, dil sorunu olan öğrenci olarak algılanmıştır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Alan yazında birçok metafor çalışması bulunmaktadır. Bunlar; öğrencilerin öğretmen algılarına (Cerit, 2008; Ertürk, 2017) öğrencilerin öğretmen ve okul algılarına (Ateş, 2016), Türk ve Suriyeli öğrencilerin okul ve öğretmen algısına (Tut, Kırkoğlu ve Bayraktar,2018), öğretmenlerin mülteci öğrenci algılarına (Yurdakul ve Tok, 2018) ilişkin metafor çalışmalarıdır. Bu araştırmanın sosyo-ekonomik düzeyi düşük bölgelerde öğrenim gören Türk ve Suriyeli öğrencilerin “okul ve öğretmen” algılarının, öğretmenlerin de “Suriyeli mülteci öğrenci” algılarının karşılaştırmalı ve bütüncül olarak sunması yönüyle önem arz etmektedir.

Araştırmadan elde edilen verilere bakıldığında her iki öğrenci grubunun, bilişsel gelişim dönemlerinden somut işlemler döneminde olmalarından dolayı, öğretmen ve okul kavramlarını somut özelliklerinden yola çıkarak metafor oluşturdukları görülmektedir. Türk öğrenciler öğretmen kavramını en çok sırasıyla melek (%50) ve anne (%37) metaforlarına, Suriyeli mülteci öğrenciler ise melek (%36), çiçek (%32) ve anne (%12) metaforlarına benzetmişlerdir. İki öğrenci grubu da öğretmenlerini sevgi duyulan ve şefkat göstergesi olarak algılamaktadırlar. Araştırmada öğretmenlerinin, Türk (%21) ve Suriyeli (%12) öğrencilerin gözünde anneleri kadar önemli bir yer tuttuğu ve bu durumun iki grup için de benzerlik gösterdiği söylenebilir. Tut, Kırkoğlu ve Bayraktar’ın (2018) Türk ve Suriyeli öğrencilerin okul ve öğretmen algısını incelediği çalışmalarında da benzer bulgular elde edilmiştir. Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına yönelik algılarını metaforlar aracılığıyla belirlemeye çalışan Koç (2014), Ocak ve Gündüz (2006) ile Yılmaz, Göçen ve Yılmaz’ın

(2013) çalışmalarında da çalışma grubunda yaş farkı olmasına rağmen benzer duruma rastlanmıştır.

Araştırmada Türk öğrenciler okul kavramını en çok sırasıyla ev (%30) ve çiçek/çiçek bahçesi (29) metaforlarına, Suriyeli mülteci öğrenciler ise çiçek/çiçek bahçesi (%28), kitap (%12) ve ev (%12) metaforlarına benzetmişlerdir. Bunun yanında hem Suriyeli öğrencilerin hem de Türk öğrencilerin okulu güzel ve eğlenceli bir yer olarak algıladıkları görülmektedir. Tut, Kırkoğlu ve Bayraktar'ın (2018) yaptığı çalışmada Türk ve Suriyeli öğrencilerin yaklaşık yarısının okulu ev/yuva olarak gördükleri bulgulanmıştır. Bu çalışmadaki bulgulara paralel olarak, Saban'ın (2008) yaptığı çalışmada da Türk ilkokul öğrencilerinin, bilgi kazanılan ve güzel vakit geçirilen bir yer olarak nitelendirdikleri görülmüştür. Aydoğdu (2008) yaptığı çalışmada, ortaokul öğrencilerinin, okullarını bilgi veren bir yer olarak algıladıklarını bulgulanmıştır. Araştırmada az sayıda Türk öğrencinin ($f=7$) okul kavramına ilişkin olumsuz metafor geliştirdiği görülürken Suriyeli mülteci öğrencilerin okul kavramına ilişkin olumsuz metaforunun olmadığı görülmektedir. Bülbül ve Toker Gökçe'nin (2015) meslek lisesi öğrencileri ile Nalçacı ve Bektaş'ın (2012) öğretmen adaylarıyla, yaptıkları çalışmada hapishane metaforunun sık tekrarlandığı; Özdemir'in (2012) lise öğrencileri ile yaptığı çalışmada ise okulun baskı yeri olarak algılandığı görülmektedir.

Öğretmenler Suriyeli mülteci öğrenciler kavramını en çok sırasıyla çiçek (%15) ve diğer öğrenciler (%10) metaforlarına benzetmişlerdir. Öğretmenlerin Suriyeli mülteci öğrenci algılarının çoğunlukla olumlu olduğu bulgulanmıştır. Öğretmenlerin oluşturduğu metaforlar sonucunda oluşturulan kategorilere göre Suriyeli mülteci öğrenci kavramı öğretmenler tarafından en çok sırasıyla uyumlu öğrenci, kültürel farklılık sorunu olan öğrenci, duygusal sorunları olan öğrenci, dil sorunu olan öğrenci olarak algılanmıştır. Yurdakul ve Tok'un (2018) öğretmenlerin Suriyeli öğrencilere ilişkin algılarını inceledikleri çalışmada, öğretmenlerin sırasıyla uyumlu öğrenci, dil sorunu olan öğrenci, kültürel farklılık sorunu olan öğrenci, duygusal sorunları olan öğrenci olarak metaforlar ürettikleri görülmüştür. Bu çalışmada elde edilen bulgular araştırmada elde edilen bulgularla örtüşmektedir. Roucek (1961), eğitimin öncelikli görevinin mülteci öğrencilere dil öğretmek, yeni ortama uyum sağlamasını kolaylaştırmak olduğunu vurgulamıştır. Tobin, Arzubiaga, ve Adair (2013) mülteci ailelerin dil sorunları nedeniyle çocuklarının eğitime yardımcı olamadıkları ve bu nedenden dolayı çocukların okul hayatında başarılı olmakta zorlandıklarını ortaya koymuşlardır.

Mülteci eğitiminde yapılması gereken ilk şey Türkçe'nin öğretilmesi olmalıdır. Bunun yanında mülteci öğrencilerin ailelerine de Türkçe öğretilmesi yoluna gidilmelidir. Bu araştırma Gaziantep ilinin sosyo-ekonomik düzeyi düşük zorunlu hizmet bölgesinde bulunan bir ilkokulda yürütülmüştür. Daha geniş sonuçlar elde edebilmek için araştırma yöntemi geliştirilip, okul çeşitliliği ve öğrenci ve öğretmen sayısı arttırılabilir.

Kaynakça

- Afacan, Ö. (2011). Fen bilgisi öğretmen adaylarının “fen” ve “fen ve teknoloji öğretmeni” kavramlarına yönelik metafor durumları. *e-Journal of New World Sciences Academy- Education Sciences*, 6 (1), 1242-1254.
- Ainscow, M. (2005). Developing inclusive education systems: what are the levers for change?. *Journal of Educational Change*, 6(2), 109-124.
- Annels, M. (2006). Triangulation of Qualitative Approaches: Hermeneutical Phenomenology and Grounded Theory. *Journal of Advanced Nursing*, 56 (1).
- Ateş, Ö. T. (2016). Öğrencilerin öğretmen ve okul metaforları. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 78-93.
- Aydoğdu, E. (2008). İlköğretim okullarındaki öğrenci ve öğretmenlerin sahip oldukları okul algıları ile ideal okul algılarının metaforlar yardımıyla analizi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Bülbül, T. ve Toker Gökçe, A. (2015). Meslek lisesi öğrencilerinin metaforik okul algıları: İşlevselci bir yaklaşım. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 16 (2), 273-291.
- Cerit, Y. (2008). Öğretmen kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin Görüşleri. *Türk eğitim bilimleri dergisi*, 6(4), 693-712.
- Çulha Özbaş, B. ve Aktekin, S. (2013). Tarih öğretmen adaylarının tarih öğretmenliğine ilişkin inançlarının metafor analizi yoluyla incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 9(3), 211-228
- Ertürk, R. (2017). İlkokul öğrencilerinin “öğretmen” kavramına ilişkin metaforik algıları. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8(3), 1-15.
- Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. (2017). *2016 Türkiye Göç Raporu*. s. 81.
- Hacıoğlu, Y., Bozkurt, E., Öztürk, N., Ekici, G. (2012). İlköğretim fen bilgisi öğretmen adaylarının “Dna” ile ilgili algılarının metafor yoluyla belirlenmesi. *X. Ulusal Fen Bilimleri Ve Matematik Eğitimi Kongresi bildiri özetleri kitabı içinde*. (s. 616). Niğde: Niğde Üniversitesi.
- Koç, S. E. (2014). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmen ve öğretmenlik mesleği kavramlarına ilişkin metaforik algıları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15 (1), 47-72.
- Lindsay, G. (2007). Educational psychology and the effectiveness of inclusive education/mainstreaming. *British Journal of Educational Psychology*, 77(1), 1-24.

- Nalçacı, A., ve Bektaş, F. (2012). Öğretmen adaylarının okul kavramına ilişkin algıları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 13 (1), 239-25.
- Ocak, G. ve Gündüz, M. (2006). Eğitim fakültesini yeni kazanan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine giriş dersini almadan önce ve aldıktan sonra öğretmenlik mesleği hakkındaki metaforlarının karşılaştırılması. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 8 (2), s. 293-310.
- Özdemir, M. (2012). Lise öğrencilerinin metaforik okul algılarının çeşitli değişkenler bakımından incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 37 (163), 96-109.
- Özdemir, S. ve Akkaya, E. (2013). Genel lise öğrenci ve öğretmenlerinin okul ve ideal okul algılarının metafor yoluyla analizi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 19 (2), 295-322.
- Roucek, J. S. (1962). Some educational problems of children from immigrant, refugee and migrant families in USA. *International Review of Education*, 8(2), 225-235.
- Saban, A. (2008). Okula İlişkin Metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 55(55), 459-496.
- Schram, T. H. (2003). Conceptualizing Qualitative Inquiry: MindworkFor Fieldwork in Education and The Social Sciences. NJ: Merrill Prentice Hall.
- Sezer, E. (2003). Dilde ve edebiyatta yol metaforu, *Kitaplık*, 65, 88–91.
- Soysal, D. ve Afacan, Ö. (2012). İlköğretim öğrencilerinin “fen ve teknoloji dersi” ve “fen ve teknoloji öğretmeni” kavramlarına yönelik metafor durumları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(19), 287-306.
- Şahin, M. H. ve Kaya, H. (2016). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının bazı coğrafya kavramlarına ilişkin algılarının metaforlar yoluyla analizi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5, 111-120.
- Şahin, Ş. ve Baturay, M. H. (2013). Ortaöğretim öğrencilerinin internet kavramına ilişkin algılarının değerlendirilmesi: Bir metafor analizi çalışması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(1), 177-192.
- Şeker, B. D., & Aslan, Z. (2015). Refugee Children in the Educational Process: An Social Psychological Assessment. *Journal of Theoretical Educational Science*, 8(1), 86-105.
- Şenel, T., ve Aslan, O. (2014). Okul öncesi öğretmen adaylarının bilim ve bilim insanı kavramlarına ilişkin metaforik algıları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2).

- Tobin, J., Arzubuaga, A. E., & Adair, J. K. (2013). *Children crossing borders*. New York, NY: Russell Sage Foundation.
- Tortop, H. S. (2013). Öğretmen adaylarının üniversite hocası hakkındaki metaforları ve bir değerlendirme aracı olarak metafor. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, 3(2)*,153-160.
- Tut, E., Kırkoğlu, K., ve Bayraktar, G. (2018). Suriyeli ve Türk öğrencilerin öğretmen ve okul kavramına yönelik metaforik algılarının incelenmesi. *Journal of International Social Research, 11(56)*.
- Velazquez, L. C. (1996). Voices from the fields: Community-based migrant education. *New Directions for Adult and Continuing Education, 1996(70)*, 27-35.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (10. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, F., Göçen, S. ve Yılmaz, S. (2013). Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algıları: Bir metaforik çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 9(1)*, 151-164.
- Yurdakul, A., ve Tok, T. N. (2018). Öğretmen gözüyle göçmen/mülteci öğrenci. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 9(2)*, 46-58.